

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2021-08-12 Nr. 4D-2021/2-681

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė tiria X (toliau citatose ir tekste vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Alytaus rajono savivaldybės administracijos (toliau citatose ir tekste vadinama – Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymus dėl nuotekų surinkimo šulinio įrengimo.

2. Skunde pažymėta:

Pareiškėjas yra UAB „Dzūkijos vandenys“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Bendrovė) klientas, jo gyvenamasis namas, esantis ..., Alytaus r. sav. (toliau citatose ir tekste atitinkamai vadinama – Namas, Sklypas-1), yra prijungtas prie centralizuotų vandens ir nuotekų tinklų.

„Tiek Savivaldybei, tiek Bendrovei yra žinoma nuolat besikartojanti nemaloni situacija – besikemšantis lauke esantis šulinys su vamzdžiais, kylantis nuotekų lygis ir dėl to periodiškai patvinstantis Namo rūšys, kur įrengta pirtis, kambariai ir kt. Tai lemia turto gadinimą, jau nekalbant apie susidarančius kvapus ir mūsų sveikatą“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolierę: „padėti išspręsti [...] aprašytą susidariusią situaciją, dėl kurios negalime kokybiškai gyventi, ir vystyti veiklą“; „išaiškinti, kas yra atsakingas už tokios problemos išsprendimą ir kas turėtų tai išspręsti, ar kokių veiksmų ir kas turėtų imtis siekiant, kad nuotekų sistema veiktų be trikdžių.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Iš kartu su skundu pateiktų dokumentų nustatyta:

4.1. Pareiškėjo 2019-12-09 prašyme Savivaldybei (toliau vadinama – Prašymas-1) nurodyta: „Prašau įrengti buitinių nuotekų surinkimo šulinį Sklype-1. Kadangi esama surinkimo sistema yra pasenusi ir neatlieka savo funkcijos tinkamai: nuolat kišasi Name esantys nuotekų vamzdžiai, Namo rūšys periodiškai patvinsta dėl susikaupusių nenubėgančių nuotekų. Be to, esama surinkimo sistema, anksčiau buvusi valstybinės žemės komunikacijų koridoriuje, po privatizavimo, atsidūrė kaimyno teritorijoje [toliau citatose ir tekste vadinama – Sklypas-2]. Todėl patekimas, apžiūra bei priežiūra tapo neįmanoma, nes nuotekų šulinys yra Sklypo-2 ribose. Todėl būtinas atskiras nuotekų šulinys. Esu ... [10 proc. darbingumas – darbingumo lygio pažyma Nr. ...], savo pajėgumais to padaryti negaliu.“

4.2. Savivaldybės 2020-01-14 atsakyme (reg. Nr. (3.7)K26-221) į Prašymą-1 (toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-1) pažymėta:

„Savivaldybė 2019-12-12 gavo Jūsų Prašymą-1 įrengti buitinių nuotekų surinkimo šulinį. Savivaldybė informuoja, kad yra atsakinga už geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų surinkimo ir

valymo organizavimą, bet nėra įpareigota Jums priklausančiame Sklype-1 įrengti nuotekų surinkimo šulinį.

Tačiau, vadovaujantis Būsto pritaikymo neįgaliesiems tvarkos aprašu, patvirtintu 2019-02-19 Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įsakymu Nr. AI-103 „Dėl būsto pritaikymo neįgaliesiems tvarkos aprašo patvirtinimo“ [toliau citatose ir tekste vadinama – Aprašas, Jūs galite kreiptis į Savivaldybės Socialinės paramos skyrių dėl būsto pritaikymo – buitiniai biologiniai valymo įrenginiai gali būti įrengiami asmenims, kuriems nustatytas nuolatinės slaugos poreikis arba bet kurio tipo neįgaliojo vežimėlio poreikis.“

4.3. Pareiškėjo 2020-02-20 prašyme Savivaldybei (toliau citatose ir tekste vadinama – Prašymas-2) nurodyta:

4.3.1. „Atsakant į jūsų Atsakymą-1, noriu patikslinti, kad buitinių nuotekų surinkimo šulinį reikia įrengti ne man priklausančiame Sklype-1, o šalia Sklypo-1, t. y. Savivaldybei priklausančioje teritorijoje. Jeigu ir šiuo atveju Savivaldybė nėra įpareigota įrenginėti šulinį, prašau mane informuoti, kokia įstaiga yra už tai atsakinga.

Noriu patikslinti, kad esamas nuotekų šulinys, kuris surenka nuotekas iš Namo, yra įrengtas nuosavame Sklype-2. Įvykus patvankai mano Name, užkirsti kelią avarijai yra neįmanoma, nes patekimas į kaimyno nuosavą Sklypą-2 man yra negalimas“;

4.3.2. „Taip pat noriu padėkoti už rūpestį dėl būsto pritaikymo neįgaliesiems, ir atsiradus tokiam poreikiui, būtinai kreipsiuosi į Savivaldybės Soc. paramos skyrių.“

4.4. Savivaldybės 2020-04-07 atsakyme (reg. Nr. (3.7)K26-1393) į Prašymą-2 (toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-2) pažymėta:

4.4.1. „Savivaldybė 2020-02-20 gavo Prašymą-2 įrengti buitinių nuotekų surinkimo šulinį. Savivaldybė informuoja, kad jau 2020-02-06 raštu kreipėsi į Bendrovę, kuri informavo, kad 2019-07-24 gavo Jūsų telefoninį pranešimą dėl buitinių nuotekų tinklų gedimo. Bendrovė informuoja, kad buvo nustatytas buitinio nuotekų vamzdžio pažeidimas. Bendrovė 2019-09-12 Jums pateikė atsakymą nurodyma, kad objekto savininkas yra atsakingas už nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto techninę būklę, priežiūros organizavimą ir remontą objekto savininko lėšomis“;

4.4.2. „Pagal Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymą [toliau citatose ir tekste vadinama – Įstatymas] nuotekų atidavimo riba – nuotekų tvarkymo infrastruktūros vieta, kurioje baigiasi abonentui ar vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto riba (nuotekų priėmimo šulinys, nuotekų siurblinė (esant slėginei nuotekų linijai), individualaus namo nuotekų valykla, sklypo riba ar statinio ar daugiabučio namo nuotekų išvadas, atsižvelgiant į abonentų ir vartotojų kategoriją) ir prasideda geriamojo vandens tiekėjui ir (arba) nuotekų tvarkytojui nuosavybės teise priklausanči ar kitaip valdoma arba naudojama nuotekų tvarkymo infrastruktūra ir kurioje abonto ir (arba) vartotojo išleidžiamos nuotekos atiduodamos geriamojo vandens tiekėjui ir (arba) nuotekų tvarkytojui ir pastarajam tenka atsakomybė už jų tvarkymą. Taip pat, remiantis Įstatymo 16 straipsnio 13 dalimi geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, vandentiekio įvadai ir (arba) nuotekų išvada įrengiami viešojoje geriamojo vandens tiekimo teritorijoje (valstybės ar savivaldybės teisėtais pagrindais naudojamoje teritorijoje) iki abonentui ir (arba) vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto ribos (vandentiekio šulinys, [...] individualaus namo nuotekų valykla, sklypo riba ar statinio arba daugiabučio namo įvadas, nuotekų išvadas), esantys arčiausiai prie viešojo geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nuosavybės teise ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros. Šis apibūdinimas nurodo, kad nuotekų priėmimo šulinys yra Jūsų atsakomybėje“;

4.4.3. „Prašyme-2 nurodėte, kad Jūsų nuotekas surenkantis šulinys yra gretimame Sklype-2“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Šulinys). „Remiantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006-12-29 įsakymu Nr. D1-629 „Dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimo ir priežiūros taisyklių patvirtinimo“ [toliau citatose ir tekste vadinama – Taisyklės] II skyriaus 8 punktu asmenys, planuojantys užstatyti teritoriją, kurioje yra geriamojo

vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūra, privalo ją perkelti į kitą vietą savo lėšomis, infrastruktūros perkėlimą iš anksto raštu suderinę su Savivaldybės įgaliotais asmenimis ir Bendrove. Į Savivaldybę nei Jūs, nei Sklypo-2 savininkas dėl Šulinio iškėlimo savo lėšomis nėra kreipęsi“;

4.4.4. „Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnyje apibrėžtas savivaldybės savarankiškas funkcijas Savivaldybė atlieka nuotekų tvarkymo organizavimą ir, atsakant į Jūsų Prašymą-2 iškelti Šulinį į Savivaldybei priklausančią teritoriją, nurodo, kad neprieštarauja nuotekų tvarkymo infrastruktūros (Jūsų atveju – Šulinio) iškėlimui į Jums patogią vietą darbus suderinus su Savivaldybe ir vykdant darbus iš Jūsų asmeninių lėšų. Vykdant tokius darbus tai pat reikalingas kreipimasis į Bendrovę dėl prisijungimo sąlygų išdavimo.“

4.5. Savivaldybė pateikė Pareiškėjui 2020-12-22 raštą Nr. (3.7)K26-4844 (atsakymas į Pareiškėjo 2020-11-19 prašymą; toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-3; Seimo kontrolierei nepateiktas);

4.6. Pareiškėjo 2021-03-22 prašyme Savivaldybei (toliau citatose ir tekste vadinama – Prašymas-3), be kita ko, nurodyta:

„2020-12-22 gavau Atsakymą-3, kuriame nurodyta, kad tuo metu Savivaldybės biudžete nebuvo numatyta lėšų nuotekų tinklų atnaujinimui ... g. Atsakyme-3 taip pat minima, kad nuotekų tinklų atnaujinimas ... g. bus svarstomas rengiant Alytaus r. sav. vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano pakeitimus.

Prašau informuoti, galbūt jau priimti tam tikri sprendimai, siekiant spręsti kilusias problemas, kada numatoma rengti Alytaus r. sav. vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano pakeitimus arba imtis kitų (ir kokių) priemonių sprendžiant susidariusią situaciją Sklype-1.“

4.7. Savivaldybės 2021-04-13 atsakyme (reg. Nr. (3.7)K26-1370) į Prašymą-3 (toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-4) pažymėta:

„Savivaldybė informuoja, kad, remiantis Įstatymo 16 straipsnio 13 dalimi, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, vandentiekio įvadai ir (arba) nuotekų išvadai įrengiami viešojoje geriamojo vandens tiekimo teritorijoje (valstybės ar savivaldybės teisėtai pagrindais naudojamoje teritorijoje) iki abonentui ir (arba) vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto ribos (vandentiekio šulinys, nuotekų priėmimo šulinys, nuotekų siurblinė (esant slėginei nuotekų linijai), individualaus namo nuotekų valykla, sklypo riba ar statinio arba daugiabučio namo įvadas, nuotekų išvadas), esantys arčiausiai prie viešojo geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nuosavybės teise ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros.

Šis apibūdinimas nurodo, kad Šulinys yra Jūsų atsakomybėje, todėl objekto savininkas yra atsakingas už nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto techninę būklę, priežiūros organizavimą ir remontą objekto savininko lėšomis.“

5. Seimo kontrolierė, atsižvelgusi į pirmiau nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Savivaldybę:

5.1. atkreipdama Savivaldybės pareigūnų dėmesį į tai, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalimi, „**Skundo tyrimas nutraukiamas, jei [...] tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia**“ bei **siūlydama „Savivaldybei, kartotinau nustatyta tvarka išnagrinėti Pareiškėjo prašymus, t. y., pateikti jam informaciją, motyvuotus paaiškinimus (kartu ir atsakymus į pažymos 5.2 punkte nurodytus klausimus, prašymus)** (prašytume Seimo kontrolieriui pateikti kartotinio atsakymo Pareiškėjui kopiją)“ (Seimo kontrolierė taip pat pažymėjo, kad „Savivaldybei, atsižvelgus į pirmiau nurodytą Seimo kontrolieriaus siūlymą (tarpininkavimą), nėra būtina atskirai atsakyti į pažymos 5.2 punkte nurodytus klausimus“);

5.2. prašydama motyvuotai paaiškinti, informuoti: atsižvelgiant į tai kad Pareiškėjas dėl buitinio nuotekų surinkimo šulinio įrengimo kreipėsi į Savivaldybę ne mažiau kaip 3 kartus – ar Savivaldybė, gavusi Prašymą-1, Prašymą-2, Prašymą-3, patikrino prašymuose nurodytą

informaciją, nustatė su prašymų išnagrinėjimu pagal jų turinį susijusias faktines aplinkybes, jeigu ne – nustatyti šias faktines aplinkybes, atsakyti į klausimus: kada buvo įrengtas Šulinys ir kieno lėšomis, ar jis jau buvo įrengtas, kai buvo planuojama užstatyti teritoriją, kurioje yra nuotekų tvarkymo infrastruktūra (šiuo atveju – Sklypą-2, kuriame yra Šulinys); kam šiuo metu (ir nuo kada) nuosavybės teise ar kitu teisiniu pagrindu priklauso Sklype-2 esantis Šulinys; kokių teisiniu pagrindu Pareiškėjas naudojasi Sklype-2 esančiu Šuliniu (nuosavybės teise, sutarties pagrindu, kt.), ar iš tiesų, kaip teigia Pareiškėjas, „pateikimas į kaimyno nuosavą Sklypą-2 man yra negalimas“; kas konkrečiai atsakingas už Šulinio techninę priežiūrą, rekonstrukciją ir pan. (pvz., Sklypo-2 savininkas, Sklypo-2 ir Sklypo-1 savininkai, kt.); ar 2020 bei 2021 metais buvo įvykę nuotekų įrenginių gedimai (Savivaldybė pranešė apie 2019 m. įvykusį gedimą): 1) Šulinio; 2) viešųjų nuotekų įrenginių (jeigu taip – ar šie gedimai turėjo įtakos Šulinio tinkamam funkcionavimui); ar Pareiškėjas su Bendrove turi sudaręs nuotekų tvarkymo sutartį, kurioje yra nustatytos jo atsakomybės ribos, pareigos naudojantis centralizuotu nuotekų tvarkymu (jeigu ne – nurodyti priežastis); ar Pareiškėjas po Atsakymo-1 pateikimo kreipėsi į Savivaldybės Socialinės paramos skyrių dėl būsto pritaikymo, t. y., buitinių biologinių valymo įrenginių įrengimo asmenims, kuriems nustatytas nuolatinės slaugos poreikis; ar nuotekų tinklų atnaujinimas ... gatvėje turės, gali turėti įtakos Šulinio tinkamam funkcionavimui; kodėl Savivaldybė Pareiškėjo Prašymo-3 galimai neišnagrinėjo pagal jo turinį, t. y., neinformavo Pareiškėjo apie tai, ar „jau priimti tam tikri sprendimai, siekiant spręsti kilusias problemas, kada numatoma rengti Alytaus r. sav. vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano pakeitimus [...]“, kad būtų atnaujinti nuotekų tinklai ... gatvėje; kaip galėtų būti sprendžiamos naujo buitinio nuotekų surinkimo šulinio įrengimo, Šulinio naudojimo, priežiūros, rekonstrukcijos, iškėlimo į kitą vietą, atsižvelgus į konkrečias nustatytas faktines aplinkybes ir teisės aktų reikalavimus, problemas; pateikti Seimo kontrolieriui Atsakymą-3 ir kt.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. Iš Savivaldybės administracijos direktoriaus Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos nustatyta:

6.1. „Pareiškėjas dėl buitinio nuotekų surinkimo šulinio įrengimo kreipėsi į Savivaldybę 3 kartus. Pagal gautuose raštuose esančią informaciją, Pareiškėjui buvo atsakyta. Įvertintos visos aplinkybės, turėjusios reikšmės sprendžiant Pareiškėjo raštuose keliamą problemą. [...]“

6.2. „[...] Šulinio galima statybos pradžia 1990 metai, 1994-10-11 Šulinį nuosavybės teise įregistravo Sklypo-1 savininkas. Šiuo metu Sklypas-2 yra užstatytas.“

6.3. „Remiantis Taisyklių II skyriaus 8 punktu asmenys, planuojantys užstatyti teritoriją, kurioje yra geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūra, privalo ją perkelti į kitą vietą savo lėšomis, infrastruktūros perkėlimą iš anksto raštu suderinę su savivaldybės administracijos įgaliotais asmenimis ir geriamojo vandens tiekėju ir nuotekų tvarkytoju. Į Savivaldybę nei Sklypo-1, nei Sklypo-2 savininkai nesikreipė, galimai nusprendę Šuliniu naudotis bendrai.“

6.4. „[...] ***pateikimas prie Šulinio galimas*** (pateikiama foto). Pateiktoje fotonuotraukoje matosi, kad Šulinys randasi priešais Sklypo-2 savininko tvorą (Sklypo-2 savininkas tvorą specialiai perkėlė giliau į Sklypo-2 teritoriją). Telefonu, pasiteiravus Sklypo-2 savininko – ar draudžiate (ribojate) Sklypo-1 savininkui patekti iki Šulinio, šis atsakė, nedraudžiu.“

6.5. „Sklypo-1 ir Sklypo-2 savininkai kartu naudojasi [...] Šuliniu, todėl ir Šulinio techninę priežiūrą, rekonstrukciją turėtų organizuoti bendrai. Tačiau nuotekų tinklų, nuo Sklypo-1 ir Sklypo-2 savininkų valdomų statinių iki Šulinio, technine būkle rūpinasi atskirai Sklypo-1 ir Sklypo-2 savininkai.“

6.6. „Pareiškėjas su Bendrove 2013-02-27 turi sudaręs „Geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo sutartį“ Nr. 4N-13 [...]“ (toliau vadinama – Sutartis)

Sutartyje, be kita ko, nustatyta:

6.6.1. „7. Vandens tiekėjo ir Vartotojo vandentiekio ir nuotekų tinklų eksploatavimo (prižiūros) ribos: Vandens tiekėjas eksploatuoja vandentiekio tinklą iki vandentiekio įvado į namą nuotekų tinklą – nuo Vandens tiekėjo valdomo pirmojo nuotekų šulinio ar atvado prie kurio prijungtas iš namo išeinantis nuotekų tinklas. Jeigu nuosavybės ar kiti disponavimo turtu dokumentai numato kitas ribas, vadovaujamosi pastaraisiais.“

6.6.2. kad „Vartotojas privalo: [...] teisės aktų nustatyta tvarka prižiūrėti jam nuosavybės teise priklausančius ar kitais teisėtais pagrindais valdomus ir (ar) naudojamus [...] nuotekų šalinimo įrenginius, užtikrinant jų būklę, atitinkančią Statybos techniniame reglamente STR 2.07.01:2003 „Vandentiekis ir nuotekų šalintuvai. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003-07-21 įsakymu Nr. 390 (Žin., 2003, Nr. 83-3804; 2009, Nr. 35-1348), nustatytus reikalavimus; [...] užtikrinti Vartotojo patalpose ir (ar) teritorijoje esančių geriamojo vandens apskaitos prietaisų saugų naudojimą ir plombų nepažeidžiamumą; [...] nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 24 valandas pranešti Vandens tiekėjui apie pastebėtą avariją gaisrą geriamojo vandens apskaitos prietaisų gedimus, plombų ar kitokius pažeidimus; [...].“

6.7. „Pagal Bendrovės Ekonomikos ir plėtros departamento vadovo T. V. pateiktą atsakymą (el. laišku), **2020 ir 2021 metais nebuvo fiksuota gedimų** ir pan.“

6.8. „Pareiškėjas nėra pateikęs prašymo dėl būsto pritaikymo neįgaliesiems, t. y. dėl buitinių biologinių valymo įrenginių įrengimo ar kitų būsto pritaikymo darbų. Svarbu pažymėti, kad, vadovaujantis Aprašu, būtina biologiniai valymo įrenginiai gali būti įrengti neįgaliajam, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis arba neįgaliojo vežimėlio poreikis. Socialinės paramos skyriaus turima informacija Pareiškėjui nėra: nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, duomenų apie minėto asmens aprūpinimą neįgaliojo vežimėliu Techninės pagalbos neįgaliesiems centro (TPNC) duomenų bazėje nėra, todėl, esant tokioms aplinkybėms, įrengti Pareiškėjui buitinius biologinius valymo įrenginius nebūtų galimybės.“

6.9. „**Kad nuotekų tinklų atnaujinimas ... gatvėje turėtų įtakos galimai tinkamam Šulinio funkcionalumui, pradžioje turėtų būti tinkamai sutvarkyti Sklypo-1 nuotekų tinklai.**“

6.10. Atsakyme-3 pažymėta: „Savivaldybė informuoja, kad šiuo metu Savivaldybės biudžete nėra numatyta lėšų nuotekų tinklų atnaujinimui ... gatvėje. 2020-06-23 Alytaus rajono savivaldybės taryba priėmė sprendimą Nr. K-124 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano pakeitimo“ ir nustatė tikslą „2.3. nurodyti šios infrastruktūros plėtros įgyvendinimo etapus (eigą, eiliškumą) ir finansavimą, siekiant, kad visi gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas“. Nuotekų tinklų atnaujinimas ... gatvėje bus svarstomas rengiant Alytaus rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano pakeitimus.“

„Pagal 2020-12-22 Atsakymą-3 Pareiškėjas buvo informuotas, kad šiuo metu Savivaldybės biudžete nėra numatyta lėšų nuotekų tinklų atnaujinimui ... gatvėje. 2020-06-23 Alytaus rajono savivaldybės taryba priėmė sprendimą Nr. K-124 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano pakeitimo“ ir nustatė tikslą „2.3. nurodyti šios infrastruktūros plėtros įgyvendinimo etapus (eigą, eiliškumą) ir finansavimą, siekiant, kad visi gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas“. Nuotekų tinklų atnaujinimas ... gatvėje bus svarstomas rengiant Alytaus rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano pakeitimus.“

„Šiuo metu nėra priimta naujų sprendimų dėl nuotekų tinklų atnaujinimo, todėl Pareiškėjui 2021-04-13 Atsakyme-4 buvo išaiškinta, kad minimas nuotekų priėmimo Šulinys yra Pareiškėjo atsakomybėje, todėl objekto savininkas yra atsakingas už nuotekų tvarkymo

infrastruktūros objekto techninę būklę, priežiūros organizavimą ir remontą objekto savininko lėšomis.“

6.11. „Atsižvelgiant į Pareiškėjui (Sklypo-1 savininkas) Savivaldybės pateiktus išsamius atsakymus pagal galiojančias teisės aktų nuostatas, Pareiškėjas vienareikšmiškai nori, kad nusižengiant teisės aktams Savivaldybė privačiame žemės sklype, pilnai Savivaldybės lėšomis sutvarkytų ne tik Šulinį, bet ir privačią nuotekų sistemą, nes tokie darbai atliekami kompleksiskai. ***Susidariusioje situacijoje Sklypo-1 savininkas ir Sklypas-2 savininkas turi bendrai spręsti iškilusią problemą ir svarstyti nuotekų infrastruktūros perkėlimą abiem priimtinoje vietoje, suderinus su Savivaldybe.***“

6.12. Pareiškėjas taip pat kreipėsi į Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą, kuri 2020 m. lapkričio mėn. persiuntė Pareiškėjo prašymą Savivaldybei, pažymėdama:

„Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (toliau – Tarnyba) 2020-11-12 gavo Pareiškėjo 2020-11-06 prašymą (reg. Nr. 7-4807) dėl nuotekų tvarkymo paslaugų ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimo. Prašyme Pareiškėjas nurodė, kad nuotekų nuvedimo sistema yra pasenusi ir tinkamai neveikia dėl to jo Name nuotekomis užpilamas rūsysis. Pareiškėjas nurodė, kad kreipėsi į Bendrovę ir į Savivaldybę, tačiau problema nebuvo išspręsta. Pareiškėjas prašo paaiškinti, kas atsakingas, kad minėta problema būtų išspręsta, kas turi pašalinti ilgalaikį gedimą ir finansuoti šiuos darbus. [...].

Atsižvelgdami į prašyme nurodytas aplinkybes ir keliamus klausimus, informuojame, kad vadovaujantis Įstatymo 16 straipsnio 15-16 dalimis, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto savininkas yra atsakingas už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto techninę būklę, jo priežiūros organizavimą ir remontą. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto priežiūra ir remontas atliekami infrastruktūros objekto savininko lėšomis. [...]. Nuotekų tvarkymo infrastruktūros nuosavybės ribos aptariamose nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo sutartyje. [...]. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, pažymime, kad prašyme keliamais klausimais, susijusiais su nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimu ir priežiūra yra kompetentinga pasisakyti Savivaldybė. [...]. Papildomai pareiškėją informuojame, kad Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 37 straipsnyje nustatyta kompetencija, ne teismo tvarka nagrinėja iš sutartinių santykių kylančius ginčus tarp vartotojų ir geriamojo vandens tiekėjų, išskyrus ginčus dėl kainų, kuriuos nagrinėja Valstybinė energetikos reguliavimo taryba. Vartotojų ir geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų ginčai sprendžiami ne teismo tvarka pagal Vartotojų teisių apsaugos įstatymą. [...]. Atsižvelgdami į tai, kad išdėstyta aukščiau, Pareiškėjui paaiškiname, kad jeigu dėl Bendrovės galimai netinkamai teikiamų nuotekų tvarkymo paslaugų patyrėte turtinę žalą, dėl jos atlyginimo, vadovaudamiesi Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 21 straipsniu, turite teisę kreiptis į Bendrovę. Nepavykus ginčo išspręsti tarpusavio sutarimu, turite teisę teikti Tarnybai Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 23 straipsnyje [...] nurodytą kreipimąsi ir kitus dokumentus, patvirtinančius ginčo aplinkybes. Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso [toliau citatose ir ekste vadinama – CK] 6.249 straipsnis nustato, kad „Žala yra asmens turto netekimas arba sužalojimas, turėtos išlaidos (tiesioginiai nuostoliai), taip pat negautos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jeigu nebūtų buvę neteisėtų veiksmų. Piniginė žalos išraiška yra nuostoliai. Jeigu šalis nuostolių dydžio negali tiksliai įrodyti, tai jų dydį nustato teismas“. Atsižvelgiant į tai, pažymime, kad dėl kitos šalies kaltės galimai atsiradusios turtinės žalos, kurios piniginė išraiška yra nuostoliai, faktas ir dydis kiekvienu konkrečiu atveju turi būti įrodinėjamas ir jų pagrįstumas vertinamas pagal individualaus ginčo faktines aplinkybes. Šalis, teigianti patyrusi tam tikro dydžio žalą, patirtus nuostolius turi įrodyti, t. y. jeigu teiksime dokumentus ginčo dėl žalos atlyginimo nagrinėjimui, turite pateikti žalos dydį pagrindžiančius įrodymus.“

7. Iš Nekilnojamojo turto registro 2021-07-29 duomenų bazės išrašo nustatyta:

7.1. Sklypas-1, Namai ir ūkiniai statiniai, inžineriniai įrenginiai (šulinys) nuosavybės teise priklauso Pareiškėjui;

7.2. Namų statybos pabaiga – 1990 m. (komunalinis nuotekų šalinimas).

Tyrimui reikšmingos Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos

8. Įstatymai:

8.1. *Vietos savivaldos įstatyme* nustatyta:

8.1.1. *4 straipsnis* – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...] 6) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimanų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; [...] 10) veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma; 11) plėtros ir veiklos planingumo. Savivaldybės savo veiklą vykdo pagal tarpusavyje suderintus skirtingos trukmės teritorijų, strateginio ir finansinio planavimo dokumentus, į kurių rengimą, svarstymą ir įgyvendinimo priežiūrą (stebėseną, ataskaitų svarstymą) įtraukiami ir savivaldybės gyventojai; [...]“

8.1.2. *6 straipsnio 1 dalis* – viena iš savarankiškųjų savivaldybės funkcijų yra: „30) [...] nuotekų tvarkymo organizavimas.“

8.2. *Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme* (Įstatymas) nustatyta:

8.2.1. *3 straipsnis* – „24. *Nuotekų atidavimo riba* – nuotekų tvarkymo infrastruktūros vieta, kurioje baigiasi abonentui ar vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto riba (nuotekų priėmimo šulinys, nuotekų siurblinė (esant slėginei nuotekų linijai), individualaus namo nuotekų valykla, sklypo riba ar statinio ar daugiabučio namo nuotekų išvadas, atsižvelgiant į abonentų ir vartotojų kategoriją) ir prasideda geriamojo vandens tiekėjui ir (arba) nuotekų tvarkytojui nuosavybės teise priklausanti ar kitaip valdoma arba naudojama nuotekų tvarkymo infrastruktūra ir kurioje abonto ir (arba) vartotojo išleidžiamos nuotekos atiduodamos geriamojo vandens tiekėjui ir (arba) nuotekų tvarkytojui ir pastarajam tenka atsakomybė už jų tvarkymą. [...]. 45. *Viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas* – valstybės ar savivaldybės (savivaldybių) kontroliuojama įmonė. 46. *Viešasis geriamojo vandens tiekimas ir (arba) nuotekų tvarkymas* – geriamojo vandens tiekimas ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugų teikimas viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijoje ir (arba) viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo regione. [...] 48. *Viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorija* [...] – šio įstatymo 12 straipsnyje nustatyta tvarka paskirtas plotas, kuriame savivaldybės institucijos privalo organizuoti ir užtikrinti viešąjį geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą. [...]“

8.2.2. *10 straipsnis* – „Savivaldybių: 1) tarybos tvirtina geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus; 2) administracijų direktoriai yra [...] nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo organizatoriai; 3) tarybos, tvirtindamos [...] nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus, sprendimu nustato aglomeracijų [...] teritorijų ribas; 4) tarybos paskiria viešuosius [...] nuotekų tvarkytojus ir paveda viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose vykdyti viešąjį [...] nuotekų tvarkymą; [...] 6) tarybos tvirtina [...] nuotekų tvarkytojų [...] veiklos planus; [...] 11) tarybos ar jų įgaliotos institucijos, vadovaudamosi šiuo įstatymu ir kitais teisės aktais, organizuoja [...] nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje; 12) tarybos vykdo viešajam [...] nuotekų tvarkymui skirtos [...] nuotekų tvarkymo infrastruktūros savininko teises ir pareigas arba savivaldybės valdomų įmonių, kurioms priklauso ši infrastruktūra, dalyvio teises ir pareigas; 13) administracijų direktoriai ar jų įgalioti asmenys prižiūri ir užtikrina [...] nuotekų tvarkytojų, [...] ir [...] nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų sprendinių įgyvendinimą; 20) siekiant užtikrinti individualių nuotekų tvarkymo priežiūrą, administracijų direktoriai ar jų įgalioti asmenys teikia duomenis aplinkos ministro nustatyta tvarka apie išduotus

statybą leidžiančius dokumentus, kuriais leidžiama įrengti nuotekų valymo (ar) kaupimo įrenginius; [...].“

8.2.3. *16 straipsnis* – „1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo [...] infrastruktūros ir jos objektų statyba savivaldybės teritorijoje vykdoma laikantis šio įstatymo, Statybos įstatymo, Teritorijų planavimo įstatymo, savivaldybės tarybos patvirtinto geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plano ir kitų teisės aktų reikalavimų. [...] 4. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, skirta viešajam geriamojo vandens tiekimui ir nuotekų tvarkymui, nuosavybės teise turi priklausyti savivaldybei arba viešajam geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui [...]. 13. **Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, vandentiekio įvadai ir (arba) nuotekų išvadai įrengiami viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje (valstybės ar savivaldybės teisėtais pagrindais naudojamoje teritorijoje) iki abonentui ir (arba) vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto ribos** (vandentiekio šulinys, nuotekų priėmimo šulinys, nuotekų siurblynė (esant slėginei nuotekų linijai), individualaus namo nuotekų valykla, sklypo riba ar statinio arba daugiabučio namo įvadas, nuotekų išvadas), **esantys arčiausiai prie viešojo geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nuosavybės teise ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros.**

Abonentui ir (arba) vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto ribos nurodomos sudarant geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešąją sutartį. [...] 15. [...] **nuotekų tvarkymo [...] infrastruktūros objekto savininkas yra atsakingas už [...] nuotekų tvarkymo [...] infrastruktūros objekto techninę būklę, jo priežiūros organizavimą ir remontą. [...] nuotekų tvarkymo [...] infrastruktūros objekto priežiūra ir remontas atliekami infrastruktūros objekto savininko lėšomis.** [...].“

8.2.4. *37 straipsnis* – „2. Vartotojų ir geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų ginčai sprendžiami ne teismo tvarka pagal Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymą. 3. Abonentų ir vartotojų skundus nagrinėja šios institucijos: [...] 3) savivaldybių institucijos – abonentų ir vartotojų skundus dėl [...] nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo organizavimo ir koordinavimo, [...] nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų, būtinų viešajam [...] nuotekų tvarkymui, perdavimo ar naudojimo šiame įstatyme nurodytais būdais organizavimo. 4. Skundai nagrinėjami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatyta tvarka.“

8.3. *Viešojo administravimo įstatyme* (toliau vadinama – VAĮ) nustatyta:

8.3.1. *3 straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais [...]; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...].“

8.3.2. *11 straipsnis* – „1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė. [...].“

8.4. *Civiliame kodekse* (CK) nustatyta:

8.4.1. *1.136 straipsnio 2 dalis* – „[...] civilinės teisės ir pareigos atsiranda: 1) iš šio kodekso ir kitų įstatymų numatytų sutarčių ir kitokių sandorių, taip pat, nors įstatymų ir nenumatytų, bet jiems neprieštaraujančių sandorių; [...]; 5) dėl žalos padarymo, taip pat dėl nepagrįsto praturtėjimo ar turto gavimo; [...].“

8.4.2. *1.138 straipsnis* – „Civilinės teisės įstatymų nustatyta tvarka gina teismas, [...].“

9. Kiti teisės aktai

9.1. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių* (toliau

vardinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) 35 punkte nustatyta: „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: [...] 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; [...]“

9.2. *Aplinkos ministro 2006-12-29 įsakymu Nr. D1-629 patvirtintose Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimo ir priežiūros taisyklėse* (Taisyklės) nustatyta:

9.2.1. „8. Asmenys, planuojantys užstatyti teritoriją, kurioje yra [...] nuotekų tvarkymo infrastruktūra, privalo ją perkelti į kitą vietą savo lėšomis, infrastruktūros perkėlimą iš anksto raštu suderinę su savivaldybės administracijos įgaliotais asmenimis [...] nuotekų tvarkytoju. Jeigu [...] nuotekų tvarkymo infrastruktūrą planuoja perkelti [...] nuotekų tvarkytojas, perkėlimą privaloma suderinti su savivaldybės administracijos įgaliotais asmenimis. Savivaldybės administracijos įgaliojimas asmuo ir [...] nuotekų tvarkytojas, gavęs asmens prašymą derinti infrastruktūros perkėlimą į kitą vietą, turi pateikti atsakymą per 10 darbo dienų nuo prašymo gavimo dienos.“

9.2.2. „11. [...] nuotekų tvarkymo [...] infrastruktūros objekto savininkas yra atsakingas už [...] nuotekų tvarkymo [...] objekto techninę būklę, jo priežiūros organizavimą ir remontą. [...] nuotekų tvarkymo [...] objekto priežiūra ir remontas atliekami infrastruktūros objekto savininko lėšomis.“

9.3. *Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2019-02-19 įsakymu Nr. A1-103 patvirtintame Būsto pritaikymo neįgaliesiems tvarkos apraše* (Aprašas) nustatyta

9.3.1. „1. Aprašas nustato: 1.1. reikalavimus neįgaliesiems, kuriems gali būti pritaikomas būstas, pritaikomam būstui, būsto pritaikymo darbams, būsto pritaikymo išlaidoms, būsto pritaikymo eilei sudaryti; 1.2. prašymų pritaikyti būstą neįgaliesiems (toliau – Prašymas) pateikimo, nagrinėjimo, būsto pritaikymo neįgaliesiems poreikio vertinimo tvarką; 1.3. būsto pritaikymo neįgaliesiems finansavimo dydį, būsto pritaikymo neįgaliesiems išlaidų planavimo ir Paraiškos skirti lėšų būsto pritaikymui neįgaliesiems finansuoti (Aprašo 2 priedas) (toliau – paraiška) pateikimo ir nagrinėjimo tvarką, finansavimo skyrimo ir atsiskaitymo už lėšų panaudojimą tvarką, viešųjų pirkimų organizavimo tvarką; 1.4. būsto pritaikymo neįgaliesiems darbų priežiūros ir priėmimo tvarką.“

9.3.2. „4. Būstas pritaikomas neįgaliajam, kuriam nustatytas: 4.1. specialusis nuolatinės slaugos poreikis; 4.2. specialusis techninės pagalbos priemonių – bet kurio tipo neįgaliojo vežimėlio – poreikis; 4.3. specialusis techninės pagalbos priemonių – kitų, nei nurodyta Aprašo 4.2 papunktyje, judėjimo techninės pagalbos priemonių (vaikštynių, ramentų ir pan.) – poreikis; 4.4. specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) pirmojo lygio poreikis dėl psichikos ar proto negalios (Tarptautinės ligų klasifikacijos 10 versijos Australijos modifikacijos sistemos F kodas).“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir kitų teismų praktika

10. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika:

10.1 *2011-01-31 nutarimas* – „10.3. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs, kad nuosavybė įpareigoja (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2002-09-19, 2005-05-13, 2008-05-20 nutarimai). Teisės normomis reguliuojamų nuosavybės santykių subjektai paprastai turi ne tik tam tikras teises, bet ir atitinkamas pareigas; toks teisių ir pareigų derinimas pasireiškia įstatymais ne tik įtvirtinant savininko teises, bet ir nustatant atitinkamus draudimus tiek kitiems asmenims, tiek jam pačiam; teisės normų taikymo praktika rodo, kad nuosavybės teises reguliuojantys įstatymai dažnai yra pažeidžiami ne tik kėsinant į savininko teises, bet ir pačiam savininkui nesilaikant įstatymų apibrėžtų turto valdymo, naudojimo bei disponavimo juo ribų (Konstitucinio Teismo 1997-04-08 nutarimas). Savininkas, turėdamas teisę valdyti nuosavybę, ja naudotis ir disponuoti, negali pažeisti įstatymų, taip pat kitų asmenų teisių (Konstitucinio Teismo 2002-03-14, 2002-09-19 nutarimai).“

10.2. 2008-10-30 nutarimas – „3.1. [...], Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 23 straipsnio nuostatas, ne kartą yra konstatavęs, kad nuosavybė įpareigoja. Savininkas, naudodamas savo turta, su juo turi elgtis atsakingai ir rūpestingai. [...]“

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika – 2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A261-610/2014 – „[...] viešojo administravimo subjektas, bet kokiu būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatyta būdu. Tačiau tai nereiškia, kad VAĮ, kitų šiam ginčui aktualių teisės aktų taikymo požiūriu atsakovas privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys [...]“

Tyrimo išvados

12. Apibendrinus Pareiškėjo skunde Seimo kontrolierei nurodytas aplinkybes, konstatuotina, kad Pareiškėjas skundžiasi tuo, jog Savivaldybės pareigūnai nesprendžia nuolat besikartojančios situacijos, kai kemsasi „lauke esantis Šulinys su vamzdžiais“, kyla „nuotekų lygis ir dėl to periodiškai patvinsta Namu rūšys“ (pažymos 2 paragrafas).

13. Vadovaujantis / remiantis:

13.1. Vietos savivaldos įstatymu (pažymos 8.1 punktas), Įstatymu (pažymos 8.2 punktas), CK (pažymos 8.4 punktas), Taisyklėmis (pažymos 9.2 punktas), Aprašu (pažymos 9.3 punktas), Sutartimi (pažymos 6.6 punktas), Konstitucinio Teismo praktika (10 paragrafas):

13.1.1. Savivaldybė privalo vykdyti nuotekų tvarkymo organizavimo funkciją, viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijoje, vadovaudamasi pagrindinių vietos savivaldos principų reikalavimais, t. y., pagal suderintus skirtingos trukmės teritorijų, strateginio ir finansinio planavimo dokumentus, į kurių rengimą, svarstymą ir įgyvendinimo priežiūrą (stebėseną, ataskaitų svarstymą) įtraukiami ir savivaldybės gyventojai (plėtros ir veiklos planingumo principas), priimdama sprendimus atitinkančius įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus (savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo principas), veikdama aiškiai ir suprantamai savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma (veiklos skaidrumo principas);

13.1.2. Savivaldybės taryba vykdo viešajam nuotekų tvarkymui skirtos nuotekų tvarkymo infrastruktūros savininko teises ir pareigas, tvirtina geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus, Savivaldybės administracijos direktorius prižiūri ir užtikrina viešųjų nuotekų tvarkytojų (šiuo atveju – Bendrovės) veiklos ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų sprendinių įgyvendinimą, koordinuoja ir prižiūri nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą Savivaldybės teritorijoje, siekdami užtikrinti individualių nuotekų tvarkymo priežiūrą teikia duomenis aplinkos ministro nustatyta tvarka apie išduotus statybą leidžiančius dokumentus, kuriais leidžiama įrengti nuotekų valymo (ar) kaupimo įrenginius;

13.1.3. nuotekų tvarkymo infrastruktūra, nuotekų išvadai įrengiami viešojoje geriamojo vandens tiekimo teritorijoje (valstybės ar savivaldybės teisėtai naudojamose teritorijose) iki Pareiškėjui nuosavybės teise priklausančio turto ribos (nuotekų atidavimo riba – nuotekų tvarkymo infrastruktūros vieta, kurioje baigiasi Pareiškėjui nuosavybės teise priklausančio turto riba (pvz., Šulinys), Namu nuotekų valykla, Sklypo-1 riba ir prasideda Bendrovei nuosavybės teise priklausanči ar kitaip valdoma arba naudojama nuotekų tvarkymo infrastruktūra ir kurioje abonento ir (arba) vartotojo išleidžiamos nuotekos atiduodamos nuotekų tvarkytojui ir pastarajam tenka atsakomybė už jų tvarkymą.

Bendrovės ir Pareiškėjo nuotekų tinklų eksploatavimo (priežiūros) riba nurodomos sudarant geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo viešąją sutartį (šiuo atveju – Sutartį, pagal kurią Bendrovė eksploatuoja nuotekų tinklą nuo Bendrovės valdomo pirmojo nuotekų šulinio ar atvado prie kurio prijungtas iš Namu išeinantis nuotekų tinklas);

13.1.4. teisės normomis reguliuojamų nuosavybės santykių subjektai paprastai turi ne tik tam tikras teises, bet ir atitinkamas pareigas, nes nuosavybė įpareigoja – savininkas, naudodamas savo turta, su juo turi elgtis atsakingai ir rūpestingai.

Nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto (šiuo atveju, pvz., Šulinio) savininkas (Pareiškėjas) yra atsakingas už jam nuosavybės teise priklausančių nuotekų tvarkymo infrastruktūros objekto techninę būklę, jo priežiūros organizavimą ir remontą savo lėšomis (pastebėtina, kad pagal šio tyrimo metu gautus duomenis Pareiškėjas neatitinka asmenų, kuriems pagal Aprašą būstas, jo aplinka būtų pritaikoma neįgaliajam asmeniui, finansuojant šiuos darbus Apraše nustatyta tvarka);

13.1.5. Savivaldybė yra įgaliota nagrinėti vartotojų skundus dėl nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo organizavimo ir koordinavimo, nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų, būtinų viešajam geriamojo vandens tiekimui ir (arba) nuotekų tvarkymui, perdavimo ar naudojimo šiame Įstatyme nurodytais būdais organizavimo. *Pažymėtina, kad Savivaldybė nėra įgaliota spręsti galimų civilinių teisinių ginčų tarp nuotekų infrastruktūrą naudojančių jos savininkų ar naudotojų. Esant toliems ginčams jie spręsti CK nustatyta tvarka teisme* (Vartotojų teisių apsaugos tarnyba pateikė išsamius paaiškinimus, kaip sprendžiami ginčai dėl galimos žalos atlyginimo; pažymos 6.13 punktas);

13.1.6. jeigu Pareiškėjas planuoja nuotekų tvarkymo infrastruktūrą perkelti, ši perkėlimą privaloma suderinti su Savivaldybės įgaliojais asmenimis.

13.2. VAJ (pažymos 8.3 punktas), Prašymų nagrinėjimo taisyklėmis (pažymos 9.1 punktas) ir teismų praktika (pažymos 11 paragrafas):

13.2.1. Savivaldybė, nagrinėdama Pareiškėjo prašymus, taip pat turėjo vadovautis išsamumo principo reikalavimais, t. y., į Pareiškėjo prašymus atsakyti pagal jų turinį, aiškiai ir argumentuotai, nurodydama visas prašymų nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindama prašymų turinį. Savivaldybės atsakymai į Pareiškėjo prašymus, susijusius su Šulinio perkėlimu (sprendimo šiuo klausimu priėmimu), turėjo būti parengti pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodytos atsisakymo tai padaryti priežastys;

13.2.2. Savivaldybė, gavusi Pareiškėjo prašymus, informaciją apie galimus jo teisių pažeidimus, pagal savo kompetenciją turėjo patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir *reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatyta būdu. Pažymėtina, kad tai nereiškia, kad teisės aktų taikymo požiūriu Savivaldybė privalėjo veikti taip, kaip to prašė Pareiškėjas.*

14. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 4–7 paragrafai) nagrinėjamu atveju *Savivaldybės pareigūnai* nagrinėjo Pareiškėjo prašymus (Prašymą-1, Prašymą-2, Prašymą-3 ir kitus prašymus; pažymos 4.1, 4.3 ir 4.6 punktai), į kiekvieną jų pateikė atsakymus (Atsakymas-1, Atsakymas-2, Atsakymas-3, Atsakymas-4; pažymos 4.2, 4.4, 4.5 ir 4.7 punktai), *pagrįstai nurodydami, kad Pareiškėjas atsakingas už nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų (iki Bendrovės atsakomybės ribos) techninę būklę, priežiūros organizavimą ir remontą, perkėlimą savo lėšomis*, šio tyrimo metu nustatė, kad priešingai nei Skunde Seimo kontrolierei teigia Pareiškėjas, jis turi galimybę patekti prie Šulinio (pažymos 6.4 punktas), paaiškino, kaip turėtų būti sprendžiama Pareiškėjo keliamą problemą („Susidariusioje situacijoje Sklypo-1 savininkas ir Sklypas-2 savininkas turi bendrai spręsti iškilusią problemą ir svarstyti nuotekų infrastruktūros perkėlimą abiem priimtinoje vietoje, suderinus su Savivaldybe“; pažymos 6.11 punktas), tačiau nepagrįstai:

14.1. gavę Pareiškėjo prašymus, nepatikrino visų su prašymais susijusių faktinių aplinkybių (kurios buvo nustatytos, Seimo kontrolierės prašymu šio tyrimo metu, pvz.: ar 2020–2021 metais buvo nuotekų tinklų gedimų, kokia tvarka naudojamosi Šulinio ir kita Pareiškėjui ir Sklypui-2 priklausančia nuotekų infrastruktūros dalimi, Sutarties sąlygomis ir kt.), šiomis faktinėmis aplinkybėmis, nemotyvavo Savivaldybės atsakymų Pareiškėjui, išsamiai nepaaiškino

Pareiškėjui kaip, atsižvelgus į nustatytas faktines aplinkybes, turėtų būti sprendžiama Pareiškėjo keliamą problema (pvz., pažymos 6.11 punktas ir 13.1.5 papunktis);

14.2. nepateikė atsakymo Pareiškėjui į Prašymo-3 klausimą „kada numatoma rengti Alytaus r. sav. vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano pakeitimus“ (pažymos 4.6 punktas). Pažymėtina, kad atsakymas į šį klausimą pateiktas tik Seimo kontrolieriui šio tyrimo metu (pažymos 6.9 ir 6.10 punktai);

14.3. nepateikė Pareiškėjui kartotinio išsamaus atsakymo, kuriame būtų nurodytos Savivaldybės šio tyrimo metu, Seimo kontrolierės prašymu, nustatytos aplinkybės.

Taigi, Seimo kontrolieriui sudarius galimybę Savivaldybei šio tyrimo metu ištaisyti Savivaldybės atsakymų Pareiškėjui trūkumus, Savivaldybės pareigūnai neatsižvelgė į Seimo kontrolierės tarpininkavimą, siūlymą kartotinai nustatyta tvarka išnagrinėti Pareiškėjo prašymus, t. y., pateikti jam informaciją, motyvuotus paaiškinimus (kartu ir atsakymus į pažymos 5.2 punkte nurodytus klausimus, prašymus; pažymos 5.1 punktas).

15. Apibendrinus pirmiau nurodytas išvadas ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalimi, darytina išvada, kad Savivaldybė, nagrinėdama Pareiškėjo prašymus, nesilaikė VAI ir Prašymų nagrinėjimo taisyklių, išsamumo principo reikalavimų, pažeidė Pareiškėjo teisę į gerą viešąjį administravimą, todėl Pareiškėjo skundas dėl Savivaldybės pareigūnų veiklos (neveikimo) ***pripažintinas pagrįstu pagal pažymos 14.1–14.3 punktų išvadas (prašymų nagrinėjimo tvarkos klausimais).***

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

16. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X skundą dėl Alytaus rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius ***Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriui*** rekomenduoja informuoti, kokių priemonių imtasis, kad ateityje asmenų prašymai būtų nagrinėjami teisės aktuose nustatyta tvarka patikrinant visas juose nurodytas aplinkybes, motyvuotai atsakant į visus klausimus.

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. ne vėliau kaip per 30 dienų nuo rekomendacijos gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė